

conditions of their life and experiences such as money, social equality, justice, equal access to different services.

So, these enemy's agents during their trial period studied the vulnerabilities of audiences. In February 2022 they just activated their actions by disseminating panic when people were afraid and there was lack of information; groups members just tried to find some information in these groups and it was easy to manipulate them: so-called red labels marking missile targets, evacuation buses, false evacuation, power supply to different buildings and facilities and different consumers and clients, panic with lighting in houses and public places, etc. there are plenty of cases which they used to sow the panic and destabilize the society, make it explode inside. Thus, it's very important to take into account monitoring and analyzing these groups.

УДК 005.521:32

М. Блавіцький; В. Лазарюк, канд. техн. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УМОВАХ ГІБРИДНОГО ПРОТИСТОЯННЯ ТА ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

M. Blavitskyi; V. Lazaryuk, Ph.D., Assoc. Prof.

THE POTENTIAL OF PUBLIC DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF HYBRID WARFARE AND MILITARY CONFLICT IN UKRAINE

2022 рік, який став початком надзвичайно жорстокої російської війни, призвів до незворотних змін усе українське суспільство. Знищення міст, інфраструктури, енергетики, промисловості, одночасно з жакливими вбивствами мирних жителів стали трагедією українського народу у масштабах гуманітарної катастрофи ХХІ століття. Введені санкції та фактична світова ізоляція країни-терориста сповільнила та не зупинила ні прямі військові дії, ні гібридні методи ведення військового конфлікту.

В умовах протистояння з агресією цілого народу виявляється не достатньо лише політичної волі очільників провідних країн, необхідне і розуміння усіма європейськими громадянами невідворотності краху усього Європейського Союзу в результаті прямої загрози, окупаційних та силових дій російської федерації.

Зменшення обсягів енергоносіїв, жорстка економія палива європейцями в ході зими 2023 року, велетенський наплив українських біженців в країни ЄС, щоденні жорстокі вбивства методами середньовіччя українських воїнів та жителів однозначно змінили політичну волю більшості країн до припинення співпраці з росією. Проте згуртованість лідерів світу та їх громад, консолідація світової економіки проти заподіяного лиха дозволили організувати захист України, а фактично східних європейських кордонів, та надати невідкладну допомогу усім громадянам України. Відмова від російських енергоносіїв нафти та газу спричинила переорієнтацію більшості споживачів на інші ринки палива, проте ситуація подальшої конфронтації та перетворення росією будь-яких зовнішніх коштів на зброю вимагає повного припинення усіх фінансових потоків до варварів. Наступним кроком є відмова від російських технологій ядерної енергетики та палива, як ненадійних та небезпечних джерел енергії, що порушують правила сталого розвитку економіки та суспільства.

Вплив українських біженців на країни Європи відбувся неоднорідно та непропорційно. Найбільше українські біженці звернулись за допомогою до країн-сусідів, країн із значною кількістю попередніх українських трудових мігрантів (наприклад, Польща, Італія, Німеччина, Чехія) та країн з чисельними громадами закордонних українців (наприклад, Молдова та Німеччина) [1-3]. Управління

Верховного комісара ООН у справах біженців повідомляє, що у квітні 2023 року в Європейському Союзі зареєстровано 5027182 біженців з України. Найбільшими місцями притулку українців, передусім жінок та дітей, стали Польща, Німеччина, Чехія, Великобританія, Італія, Іспанія, Болгарія, Франція, Словаччина, Молдова, Румунія, де зареєстрованих українських біженців більше 100 тисяч [1]. Значна кількість біженців на даний час працевлаштована, тобто отримують повноцінний досвід праці та проживання в ЄС. Чисельні опитування, показують, що в цілому українські громадяни мають намір повернення до України після закінчення війни [4].

В результаті велетенського потрясіння військового конфлікту значних змін зазнає і структура українства за кодоном, української діаспори, закордонних українців. З іншого боку європейська демократія отримала можливість прямого безпосереднього впливу на українське суспільство. Громадська європейська дипломатія, яка є цілеспрямованою діяльністю державних структур для налагодження взаємовигідного діалогу з іноземною аудиторією отримала неможливу раніше ситуацію прямого спілкування європейських та українських громад між собою.

Біженці, або кожен четвертий український громадянин, стали цільовою аудиторією отримання досвіду європейської демократії на противагу віртуальному світу російської антизахідної пропаганди. Раніше головними цільовими групами народної дипломатії для поширення механізмів європейської демократії в Україні були громадські організації, медіа та політичні еліти. Як результат, агресивна інформаційна політика росії призводила до одночасного користування більшістю населення переваг Західної цивілізації (доступ до європейського простору освіти, науки, культури, ринку праці) та водночас задоволеного перегляду подвигів російських спецпризначенців у нав'язаних чисельних серіалах російської пропаганди.

Пріоритетного значення набули європейські освітні програми в яких приймають усі члени родин українських біженців від школярів до їх батьків. Особливу підтримку отримали переміщені діти через залучення їх до навчального процесу в країнах перебування. Приймаючими країнами усуваються різноманітні адміністративні, правові, практичні та фінансові бар'єри, через створення гарячих ліній українською мовою, організацію перехідних класів, надання адаптаційного періоду рідною мовою, надання доступу до дистанційного навчання в Україні, проведення культурних заходів рідною мовою [5].

Звичайно, несподіваний значний розвиток громадської дипломатії біженців під час війни є частковим, оскільки повноцінна народна дипломатія відбувається через широке залучення усіх компонентів громадянського суспільства з числа громадських, неурядових, некомерційних організацій, незалежних засобів масової інформації, профспілок, релігійних асоціацій. Нові умови існування народної дипломатії вимагатимуть перегляду її способів діяльності, адже тепер кожен четвертий громадянин України отримав можливість опанувати іноземну мову на високому рівні, навчатися в європейських середніх та вищих школах, набути досвіду працювати за європейськими правилами менеджменту та якості. Такі непередбачувані обставини приведуть до появи у скорому майбутньому нових беззаперечних лідерів громадського публічного спілкування з європейською аудиторією, як на рівні окремих громад, так і у професійних та політичних колах. Це безумовно приведе до появи ефективного топ-менеджменту в українських установах та підприємствах через 3-5 років. Максимальний ефект може виявитися через 15 років після появи серед управлінців теперішніх школярів-біженців середнього віку.

Оновлене українське громадянське суспільство докорінно та якісно змінить і своє значення для прискореного процесу європейської та євроатлантичної інтеграції. У своїй пізнавальній функції народні дипломати можуть значно ефективніше та швидше

встановити прямий діалог європейських державних установ та асоціацій на рівні громад, реагуючи та впливаючи безпосередньо на можливі майбутні рішення ЄС щодо України. Ключові гравці європейської інтеграції громад надають їм поряд з правилами доброчесності та взаємовигідності, також і вимоги соціальної рівності, толерантності, відхилення ксенофобії і націоналізму. Як результат, нова народна дипломатія дозволить отримати оновленому демократичному українському суспільству і функцію захисту основних засад сучасного демократичного суспільства: свободи та плюралізму, поваги до усіх соціальних груп, дотримання норм сталого розвитку.

Література

1. Ukraine situation Flash Update #44, UNHCR Regional Bureau for Europe. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/download/100004>
2. "Останній вимкне світло": Якими є реальні масштаби трудової міграції з України до ЄС, Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/02/11/656895/>
3. Українська громада у державах світу, МЗС України. URL: <https://zakordonniukrainci.mfa.gov.ua/ukrayinska-gromada/ukrayinska-gromada-v-krayinah-svitu>
4. 85% українських біженців мають намір повернутися додому – опитування, Інформаційне агенство УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/society/85-ukrajinskih-bizhenciv-mayut-namir-povernutisya-dodomu-opituvannya-infografika-12014181.html>
5. Access to education for displaced children from Ukraine: what are EU countries doing?, European School Education Platform <<https://school-education.ec.europa.eu/uk/node/504976>

УДК 327,5

О. Герман, канд. іст. наук, проф.; Т. Мицишин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ І ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

О. Herman, Ph.D., Prof.; Т. Mysyshyn

HYBRID WARS: HISTORICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS

Війна є складовою розвитку людства – трагічною, але, на жаль, реальною. Історики підраховали, що за час існування людства пройшло понад десять тисяч війн, а тривалість «вічного миру», який укладався неодноразово, становила в середньому дев'ять років. Тактика з розвитком техніки ставала усе витонченішою, а жертв – дедалі більше. ХХ століття завдяки розвитку засобів комунікації стало переломним в питанні методів ведення воєн, а бойові дії перетворилися на одну лише складову протистояння між різними державами або міждержавними коаліціями.

У першій половині ХХ століття відбулося дві світові війни, в яких загинули десятки мільйонів людей. Було завдано величезної шкоди людству, яке у своєму розвитку призупинилося [1]. Автори стратегії гібридної війни стверджують, що сьогодні значно продуктивніше вкладати ресурси не в широкомасштабну наступальну війну, а в різноманітні підірвні тактичні акції [2].

Гібридна війна – це комбінація традиційних та нетрадиційних, військових та невійськових методів ведення війни, які включають використання сил спеціального призначення, нерегулярних збройних формувань, підтримку внутрішніх заворушень та сепаратистських рухів, інформаційну війну та пропаганду, дипломатичні заходи, кібератаки, економічний тиск тощо [3].

Тут важливо зазначити, що концепція гібридної війни можливо далеко не нова. Багато практиків вважають, що вона стара як сама війна. Проте вона отримала значну